

बन्द हुनै थालेको त्यो विद्यालय बन्यो कोही नहुनेको शिक्षालय

सल्यानको सारदा नगरपालिका-५ तल्लो मार्केस्थित जनकल्याण प्राथमिक विद्यालयको परिचय विद्यार्थी संख्या बढेको विद्यालयका रुपमा मात्रै सीमित छैन । यो विद्यालय अहिले ४७ जना आश्रयविहीन बालबालिकाको घर बनेको छ । जहाँ उनीहरूको सुनौलो भविष्य कोरिदै छ ।

▲ ओम शाही

सुर्खेत, २५ असार ।

हरेक बिहानको १० बजेको घण्टी बज्नासाथ सल्यानको सारदा नगरपालिका-५ तल्लो मार्केस्थित जनकल्याण प्राथमिक विद्यालयको प्रांगण बालबालिकाको चहलपहलले भरिन्छ । कोही प्रार्थनाको तयारीमा हुन्छन्, कोही खेलमैदानतिर दौडिरहेका हुन्छन् ।

विद्यालय परिसरमै रहेको आवासमा केही बालबालिका बिहानको खाना सकेर कक्षातर्फ लाग्दै गरेका भेटिन्छन् । उनीहरूमध्ये धेरैका लागि यो विद्यालय केवल पढ्ने ठाउँ होइन, घर पनि हो । तर, तीन वर्षअघि यही विद्यालयको दृश्य बिल्कुलै फरक थियो । पाँच वटा कक्षा कोठामा जम्मा ६ जना विद्यार्थी थिए । विद्यालयमा दुई जना शिक्षक मात्रै थिए । जीर्ण भवन, बस्ने नभिल्ले कक्षाकोठा र घट्टो विद्यार्थी संख्याका कारण विद्यालय बन्द हुने संघारमा पुगेको थियो । यही अवस्थामा २१ साउन २०८० मा शिक्षक कृष्णबहादुर वली जनकल्याण प्राथमिक विद्यालयमा सरुवा भएर आइपुगे । उनी अहिले विद्यालयको सहायक प्रधानाध्यापकको रुपमा कार्यरत छन् ।

‘पहिलो पटक विद्यालयमा आउँदा अवस्था निकै दयनीय थियो,’ उनी सम्झिन्छन् । ‘विद्यार्थी थिएनन्, भवन जीर्ण थियो, अभिभावकको विश्वास हराइसकेको थियो । विद्यालय कसरी जोगाउने भन्ने

ने सबैभन्दा ठूलो चुनौती थियो ।’ विद्यालयको यस्तो अवस्था देखेपछि सारदा नगरपालिकाका नगर प्रमुख प्रकाश भण्डारीले वलीलाई एउटा जिम्मेवारी दिए— बन्द हुने अवस्थामा पुगेको विद्यालयलाई फेरि चलायमान बनाउने ।

‘नगर प्रमुखज्यूले विद्यालयलाई कसरी पुरानै अवस्थामा फर्काउन सकिन्छ भन्ने अध्ययन गर्न भन्नुभयो,’ वली भन्छन् । ‘मैले उहाँसमक्ष दुई कुरा राखें—पहिलो, भौतिक पूर्वाधार सुधार गर्नुपर्छ । दोस्रो, शिक्षक व्यवस्थापन गर्नुपर्छ ।’ त्यसपछि विद्यालयको पुनर्जीवन अभियान सुरु भयो । नगरपालिकाको पहल र विभिन्न दातृ निकायको

सहयोगमा विद्यालय भवन मर्मत गरियो । खानेपानी, शौचालय, डेस्क-बेन्चलगायत आधारभूत पूर्वाधार व्यवस्थित भए । कक्षाअनुसार शिक्षकको व्यवस्थापन पनि हुन थाल्यो । तर, वलीका लागि सबैभन्दा ठूलो चुनौती अझै बाँकी थियो—विद्यालयमा विद्यार्थी कसरी ल्याउने ? गाउँका अधिकांश बालबालिका निजी विद्यालयमा पढ्थे । सरकारी विद्यालयप्रति अभिभावकको विश्वास हराइसकेको थियो ।

त्यसपछि वलीले कार्यालयमा बसेर विद्यार्थी पख्ने होइन, गाउँ-गाउँ पुग्ने निर्णय गरे । २०८० भदौको पहिलो सातादेखि उनी घरदैलो अभियानमा निस्किए । अभिभावकसँग भेटे । सरकारी विद्यालयमा

फेरि विश्वास गर्न आग्रह गरे । विद्यालयमा भएका परिवर्तन देखाए । त्यसको परिणाम पहिलो वर्षमै देखियो । विद्यालयमा ३६ जना नयाँ विद्यार्थी थिए । त्यसपछि विद्यार्थी संख्या निरन्तर बढ्दै गयो । अहिले जनकल्याण प्राथमिक विद्यालयमा एक सय ४० विद्यार्थी अध्ययनरत छन् ।

शिक्षकको संख्या दुईबाट बढेर ६ पुगेको छ भने गत वर्षदेखि कक्षा ६ सञ्चालनको अनुमति पनि प्राप्त भएको छ । विद्यालय किन रित्तियो भन्ने खोजी गर्दा अर्को तथ्य पनि भेटियो । सहायक प्रधानाध्यापक वलीका अनुसार २०७५ सालमा विद्यालयमा आएको एउटा विकास योजनाको कार्यान्वयनलाई लिएर विद्यालय व्यवस्थापन, अभिभावक र स्थानीय तहबीच विवाद सिर्जना भएको थियो ।

त्यसपछि अभिभावकले आफ्ना छोराछोरी अन्यत्र पढाउन थाले । विद्यार्थी घट्दै गए र विद्यालय बन्द हुने अवस्थामा पुग्यो । तर, अहिले जनकल्याण प्राथमिक विद्यालयको परिचय विद्यार्थी संख्या बढेको विद्यालयका रुपमा मात्रै सीमित छैन । यो विद्यालय अहिले ४७ जना आश्रयविहीन बालबालिकाको घर बनेको छ । बिहानको प्रार्थनामा उनीहरूको स्वर गुञ्जिँदा सहायक प्रधानाध्यापक वलीलाई दुई वर्षअघि देखेको सुनसान विद्यालय सम्झना आउँछ । उनी भन्छन्, ‘विद्यालय जोगाउनु भनेको भवन जोगाउनु होइन, भविष्य जोगाउनु रहेछ ।’

भण्डे १२ वर्षअघि बाबुआमा गुप्ताकी १३ वर्षीय आकृति खत्री कक्षा ६ मा अध्ययनरत छिन् । उनी भन्छिन्, ‘म सानै हुँदा बुवा बित्तु भयो त्यसपछि आमाले छाडेर जानु भयो भन्ने सुनेको छुँ । बुवाआमा नभएपछि मलाई निकै गारो भएको थियो । अहिले यहाँ स्कूलको होस्टेलमा बस्छु । अब मलाई केही पनि चिन्ता लाग्दैन ।’ सारदा नगरपालिकाको शिक्षा नीतिअनुसार यस विद्यालयलाई आवासीय विद्यालयका रुपमा विकास गर्ने लक्ष्य राखिएको थियो ।

सोहीअनुसार ७ जेठ २०८२ मा आवासीय भवन निर्माण सम्पन्न भई सञ्चालनमा आयो । सुरुमा ३५ जना बालबालिकालाई राखिएको आवासमा अहिले ४७ जना बस्छन् । जहाँ उनीहरूको सनौलो भविष्य कोरिदै छ । यहाँ सबैभन्दा पहिले बाबुआमा दुवै गुमाएका बालबालिकालाई प्राथमिकता दिइन्छ । त्यसपछि आमा वा बुवामध्ये एक जना गुमाएका, पारिवारिक विघटन वा आर्थिक अभावका कारण

► बाँकी ३ पेजमा

गुराँस गाउँपालिकाको ठेक्कामा हिनामिना

▲ युग संवाददाता

सुर्खेत, २५ असार ।

विशेष अदालतले दैलेखको गुराँस गाउँपालिकाका तत्कालीन प्रशासकीय अधिकृत दीपककुमार आचार्य र आरके कन्दुकसका प्रोपाइटर सुवास कार्कीलाई भ्रष्टाचार मुद्दामा दोषी ठहर गरी सजाय सुनाएको छ । विशेष अदालतले दैलेखको गुराँस गाउँपालिकाका तत्कालीन प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र ठेकदारलाई भ्रष्टाचार मुद्दामा दोषी ठहर गरेको हो ।

विशेष अदालतका न्यायाधीशहरू नारायणप्रसाद पौडेल र उमेश कोइरालाको इजलासले सोमबार दैलेखको गुराँस गाउँपालिकाका तत्कालीन प्रशासकीय अधिकृत दीपककुमार आचार्य र आरके कन्दुकसका प्रोपाइटर सुवास कार्कीलाई दोषी ठहर गरी सजाय सुनाएको हो ।

दुवै जनालाई डेढ/डेढ वर्ष र कम्पनीसहित गरेर जनही सात लाख ४८ हजार एक सय ६६ रुपैयाँका दरले जरिवाना सुनाएको छ ।

आर्थिक वर्ष ०७८/७९ मा कर्णाली नदी र लोहरे खोला क्षेत्रबाट गिट्टी, बालुवा, ढुङ्गा तथा ग्राबेल उत्खनन, सङ्कलन र बिक्री-वितरणको ठेक्कामा २२ लाख ४४ हजार पाँच सय हिनामिना गरेको अभियोगमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले गत ३० चैतमा दायर गरेको मुद्दामा विशेष अदालतले दोषी ठहर गरेको हो ।

सो कम्पनीलाई ३० लाख ५० हजारमा ठेक्का दिएकामा कम्पनीले १२ लाख २ हजार मात्र दाखिला गरेको थियो । बाँकी रकम दाखिला गराउन प्रशासकीय अधिकृतले कुनै पहल नगरेको भन्दै भ्रष्टाचार मुद्दा दायर भएको थियो ।

लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालय र लखनउ विश्वविद्यालयबीच शैक्षिक सहकार्य

▲ सरला सुवेदी

बाँके, २५ असार ।

नेपालगञ्जस्थित लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालय र भारतको उत्तर प्रदेशस्थित लखनउ विश्वविद्यालयबीच उच्च शिक्षा, अनुसन्धान तथा प्राविधिक विकासका क्षेत्रमा सहकार्य गर्ने उद्देश्यले समझदारीपत्र (एमओयू) मा हस्ताक्षर भएको छ ।

सम्झौतापत्रमा लुम्बिनी प्राविधिक विश्वविद्यालयका उपकुलपति प्रा.डा. विनोदप्रसाद ढकाल र लखनउ विश्वविद्यालयका उपकुलपति प्रा. जे.पी. सैनीले हस्ताक्षर गरेका हुन् । विश्वविद्यालयका अनुसार यो सम्झौताले नेपाल-भारतबीचको उच्च शिक्षा सहकार्यलाई नयाँ उचाइमा पुर्‍याउनुका साथै दुवै विश्वविद्यालयबीच दीर्घकालीन

प्राज्ञिक सम्बन्ध विस्तार गर्ने महत्वपूर्ण आधार तयार गरेको छ । सम्झौताअन्तर्गत विद्यार्थी तथा शिक्षक आदान-प्रदान, संयुक्त अनुसन्धान, शैक्षिक प्रकाशन, अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन, कार्यशाला तथा तालिम सञ्चालनलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

उपकुलपति प्रा.डा. विनोदप्रसाद ढकालले यस सम्झौताले विश्वविद्यालयको अन्तर्राष्ट्रियकरण अभियानलाई थप सुदृढ बनाउने बताउँदै पाठ्यक्रम विकास, प्रयोगशाला साभेदारी, नवप्रवर्तन (इनोभेसन) तथा स्टार्टअप इन्क्युबेसनका क्षेत्रमा समेत सहकार्य विस्तार हुने विश्वास व्यक्त गरे ।

लखनउ विश्वविद्यालयका उपकुलपति प्रा. जे.पी. सैनीले अन्तर्राष्ट्रिय शैक्षिक साभेदारी

► बाँकी ३ पेजमा

GANGAMALA

TRAVELS & TOUR PVT. LTD

CAR WASH

📍 Birendranagar-12, Surkhet

✉ gttpt@gmail.com

📞 9851329169, 9858052810

● MINI BUS ● JEEP/CAR
● EV VAN ● SUMO JEEP

सम्पादकीय....

निःशुल्क शिक्षाको नाराभन्दा
शिक्षकको व्यवस्था जरुरी

नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत तहसम्म अनिवार्य तथा निःशुल्क र माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षाको हक सुनिश्चित गरेको छ । यो व्यवस्था राज्यको सामाजिक दायित्वको महत्वपूर्ण प्रतिबद्धता हो । तर, कागजमा सुरक्षित यो अधिकार व्यवहारमा भने अझै पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन हुन सकेको छैन । हरेक नयाँ शैक्षिक सत्रसँगै सुर्खेतको जन नमुना माध्यमिक विद्यालयसहित कर्णालीका धेरै सामुदायिक विद्यालयमा अभिभावकबाट विभिन्न शीर्षकमा रकम संकलन गरिनु यसको ज्वलन्त उदाहरण हो । यसलाई केवल विद्यालयको कमजोरी वा अभिभावकमाथिको आर्थिक भारका रूपमा मात्रै हेर्नु पर्याप्त हुँदैन । यसको मूल कारण राज्यले विद्यालयलाई आवश्यक शिक्षक, स्नोट र बजेट उपलब्ध गराउन नसक्नु हो । सुर्खेतको जन नमुना माध्यमिक विद्यालयमा करिब साढे तीन हजार विद्यार्थी अध्ययनरत छन् । तर, सरकारी दरबन्दी एक सय १८ शिक्षकको मात्रै छ । सरकारकै मापदण्डअनुसार यो दरबन्दीले भ्रण्डै एक हजार तीन सय विद्यार्थीलाई मात्र धान्न सक्छ । बाँकी विद्यार्थीलाई पढाउन विद्यालयले आफ्नै स्नोट, आन्तरिक आम्दानी र अभिभावकको सहयोगबाट शिक्षक राख्नुपर्ने बाध्यता छ । अमरज्योति नमुना माध्यमिक विद्यालयको अवस्था पनि फरक छैन । करिब तीन हजार विद्यार्थीका लागि ३५ जनाको मात्रै दरबन्दी छ ।

जनज्योति माध्यमिक विद्यालयदेखि दैलेखको ज्वाला माध्यमिक विद्यालयसम्म एउटै समस्या दोहोरिएको छ । यसले स्पष्ट देखाउँछ कि शुल्क उठाउनु धेरै विद्यालयको रह्र होइन, अस्तित्व जोगाउने बाध्यता हो । कर्णालीको समग्र चित्र भन्नु चिन्ताजनक छ । प्रदेशका तीन हजार ६ सय ५३ विद्यालयमा चार लाख ८२ हजारभन्दा बढी विद्यार्थी अध्ययनरत छन्, जसमध्ये करिब ८८ प्रतिशत सामुदायिक विद्यालयमा छन् । तर, कुल १२ हजार सात सय ६२ शिक्षकमध्ये दरबन्दीका शिक्षक ६ हजार दुई सय ६१ जना मात्रै छन् । बाँकी शिक्षक राहत, अस्थायी, पालिका वा विद्यालयको आन्तरिक स्नोटबाट व्यवस्थापन गरिएका छन् । अर्थात् सार्वजनिक शिक्षा अहिले पनि अस्थायी संरचना र स्थानीय स्नोटमा टिकेको छ । शिक्षा तथा मानव स्नोट विकास केन्द्रको फ्लास प्रतिवेदन-२०८१ ले कर्णालीमा विद्यार्थी-शिक्षक अनुपात अत्यन्त असन्तुलित रहेको देखाएको छ । पहाडी क्षेत्रमा एक शिक्षक बराबर ३५ विद्यार्थी हुनुपर्ने मापदण्ड रहे पनि कर्णालीमा औसतमा एक शिक्षकले ६२ विद्यार्थी पढाउनुपरेको छ । माध्यमिक तहमा यो अनुपात ७१ सम्म पुगेको छ । यस्तो परिस्थितिमा प्रभावकारी सिकाइ, विषयगत शिक्षण र व्यक्तिगत ध्यान सम्भव हुँदैन। यसको प्रत्यक्ष असर परीक्षाको नतिजामा देखिएको छ । एसईई र कक्षा १२ को उत्तीर्ण प्रतिशत राष्ट्रिय अपेक्षाभन्दा कमजोर हुनु संयोग होइन ।

अर्कोतर्फ, आन्तरिक स्नोटबाट नियुक्त शिक्षक न्यून पारिश्रमिक, असुरक्षित सेवा र सीमित अवसरका बीच काम गर्न बाध्य छन् । यस्तो अवस्थाले दक्ष जनशक्ति टिकाउन सकिँदैन । सरकारले विद्यालयलाई शुल्क नलिन निर्देशन दिनु उचित हो, तर त्यसको विकल्पस्वरूप आवश्यक शिक्षक, बजेट र पूर्वाधार उपलब्ध गराउनु पनि राज्यकै दायित्व हो । निर्देशनले मात्र समस्या समाधान हुँदैन । अब शिक्षा नीतिमा यथार्थपरक सुधार आवश्यक छ । विद्यार्थीको वास्तविक चापका आधारमा शिक्षक दरबन्दी पुनःनिर्धारण गर्नुपर्छ । विद्यार्थीविहीन विद्यालयको समायोजन, सहरी क्षेत्रमा बढ्दो विद्यार्थी चापलाई सम्बोधन, विषयगत शिक्षकको व्यवस्था र विद्यालय सञ्चालनका लागि पर्याप्त अनुदान सुनिश्चित गर्नुपर्छ । संविधानले प्रत्याभूत गरेको निःशुल्क शिक्षा केवल कानुनी घोषणा भएर होइन, व्यवहारमा अनुभूत हुने अधिकार बननुपर्छ । त्यसका लागि विद्यालयलाई दोषी देखाउनेभन्दा राज्यले आफ्नो संवैधानिक दायित्व पूरा गर्न ढिला गर्नु हुँदैन । सार्वजनिक शिक्षाको भविष्य नाराले होइन, पर्याप्त शिक्षक र लगानीले सुरक्षित हुन्छ ।

विश्व

हर्मुज जलमार्ग बन्द गरेपछि
तेहरानमाथि फेरि अमेरिकी हमला

► **तेहरान, २५ असार ।**

हर्मुज जलमार्ग भएर गइरहेको एउटा जहाजमा इरानी सेनाले प्रहार गरेपछि अमेरिकाले जवाफी कारबाहीस्वरूप आक्रमणको नयाँ शृंखला सुरु गरेको छ ।

अमेरिकी आक्रमणको जवाफमा इरानको 'इस्लामिक रिभोलुसनरी गार्ड कोर्प्स' (आइआरजिसी)ले अर्को सूचना नआएसम्मका लागि सो जलमार्ग बन्द गरिएको घोषणा गर्दै यस क्षेत्रमा रहेका अमेरिकी आधार शिविर तथा सहयोगी राष्ट्रहरूमाथि आक्रमण सुरु गरेको छ ।

आइआरजिसीले जोर्डनस्थित अमेरिकी आधार शिविरमा प्रहार गरेको दाबी गरेको छ । त्यस्तै, संयुक्त अरब इमिरेट्स, कतार, कुवेत र बहराइनले इरानबाट प्रहार गरिएका क्षेप्यास्त्र र ड्रोनहरूको सामना गरेको जनाएका छन् ।

हर्मुजमा यात्रा गर्ने प्रयास गरिरहेको जहाजमा नौसेना क्रुज मिसाइल प्रहार गरेपछि अर्को सूचना नभएसम्म जलमार्ग बन्द गरेको इरानी सञ्चारमाध्यमले जनाएका छन् । राज्य समाचार एजेन्सीले जारी गरेको विज्ञप्तिअनुसार बारम्बार निर्देशनलाई बेवास्ता गरेपछि जहाजलाई 'चेतावनीपूर्ण गोली लागेको र रोकिएको' आइआरजिसीले जनाएको छ ।

अमेरिकाबाट हुने कुनै पनि 'आक्रामक

कदम'को कडा जवाफ दिइनेछ र यस क्षेत्रमा रहेका अमेरिकी सैन्य अखडाहरूलाई निसानामा पारिने चेतावनी आइआरजिसीले दिएको छ । अमेरिकासँगको वार्तामा देशको मुख्य वार्ताकारसमेत रहेका इरानका सभामुख मोहम्मद बागेर घालिबाफले सामाजिक सञ्जाल एक्समा लेखेका छन्, 'एकपक्षीय सम्झौताहरूको युग समाप्त भइसकेको छ ।' उनले अगाडि भने : 'हामीले तपाईंहरूलाई भनेका थियौं : आफ्नो वचन पूरा गर्नुहोस् वा त्यसको मूल्य चुकाउन तयार हुनुहोस् । यथार्थले ढोका ढकढक्याउँदै छ ।'

यस साता आक्रमणको तेस्रो चरण सुरु गर्दै अमेरिकी सेन्ट्रल कमान्ड (सेन्टकम)ले जनाएअनुसार आइआरजिसीले हर्मुज जलमार्गमा साइप्रसको भन्ड्वावाहक जहाजमाथि 'खुलेआम आक्रमण' गर्‍यो । सेन्टकमका अनुसार इन्जिन कक्षमा पुगेको गम्भीर क्षतिका कारण 'एमभी जिफएस ग्यालेक्सी' आफ्नो यात्रा अघि बढाउन असमर्थ भयो । साथै, जहाजका एक चालक दलका सदस्य बेपत्ता भएको पनि बताइएको छ । बेलायतको 'म्यारिटाइम ट्रेड अपरेसन्स'ले सैन्य अधिकारीहरूबाट प्राप्त जानकारी उद्धृत गर्दै जनाएअनुसार जहाजका चालक दलका सदस्यहरू जहाज छोड्न बाध्य भएका थिए र उनीहरू लाइफबोटमा रहेका छन् ।

डिल्लीराज पौडेल

रोग लागेपछि उपचार गर्नु मात्र पर्याप्त हो वा रोगको जोखिम न्यूनीकरण गर्ने स्वस्थ जीवनशैली निर्माण गर्नु अझ ठूलो राष्ट्रिय जिम्मेवारी हो ? आजको सार्वजनिक स्वास्थ्य बहसको केन्द्रमा यही प्रश्न रहेको छ । स्वास्थ्य प्रणालीको सफलतालाई अब केवल अस्पताल, औषधि, उपचार सेवा वा स्वास्थ्य पूर्वाधारको विस्तारबाट मात्र मापन गर्न सकिँदैन । नागरिकले कति स्वस्थ, सचेत, जिम्मेवार तथा उत्पादनशील जीवन बिताइरहेका छन् भन्ने पक्ष पनि उतिकै महत्वपूर्ण भएको छ । त्यसैले विश्वव्यापी रूपमा स्वास्थ्यको केन्द्रविन्दु उपचारमुखी सोचबाट क्रमशः रोकथाम, स्वास्थ्य प्रवर्द्धन तथा समग्र आरोग्यतर्फ रूपान्तरण हुँदै गएको छ ।

यस परिवर्तित सन्दर्भमा नेपालका लागि पनि आरोग्यलाई राष्ट्रिय विकासको आधारका रूपमा पुनःस्थापित गर्ने महत्वपूर्ण अवसर सृजना भएको छ । स्वस्थ नागरिक नै समृद्ध राष्ट्रको आधार हुन् भन्ने तथ्य विश्वव्यापी रूपमा स्वीकार गरिएको छ । त्यसैले स्वास्थ्यलाई केवल रोगको उपचारसँग सीमित नराखी नागरिकको जीवनशैली, मानसिक सन्तुलन, पोषण, सामाजिक व्यवहार, वातावरण तथा जीवनपद्धतिसँग जोडेर हेर्ने दृष्टिकोण सुदृढ हुँदै गएको छ । यही सोचलाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्ने उद्देश्यका साथ आरोग्य जीवन राष्ट्रिय अभियान २०२७ लाई राष्ट्रिय जनचेतना, स्वस्थ जीवनशैली तथा रोकथाममुखी सार्वजनिक स्वास्थ्यको साभ्ना अभियानका रूपमा अघि बढाउनुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ । यसले नेपालका लागि अर्को महत्वपूर्ण अवसर पनि सृजना भएको छ ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घको महासभाले अप्रिल १५ लाई अन्तरराष्ट्रिय आरोग्य दिवसका रूपमा घोषणा गरेको छ । यस घोषणाले आरोग्यलाई व्यक्तिगत जीवनशैलीको विषय मात्र नभई रोकथाममुखी सार्वजनिक स्वास्थ्य, मानसिक सुदृढता, सामाजिक कल्याण तथा दिगो विकाससँग जोडिएको विश्वव्यापी प्राथमिकताका रूपमा स्थापित गरेको छ । नेपालका लागि यो अन्तरराष्ट्रिय मान्यता केवल कूटनीतिक उपलब्धि मात्र होइन, आरोग्यमुखी जीवनशैली, सार्वजनिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन, आरोग्य कूटनीति, वेलेनेस पर्यटन, आध्यात्मिक पर्यटन तथा मानव केन्द्रित विकासलाई राष्ट्रिय नीतिसँग एकीकृत गर्ने ऐतिहासिक अवसर पनि हो ।

आधुनिक चिकित्सा विज्ञान मानव सभ्यताको सबैभन्दा महत्वपूर्ण उपलब्धिमध्ये एक हो । रोग पहिचान, निदान, शल्यक्रिया, औषधि, खोप, सघन उपचार तथा स्वास्थ्य प्रविधिमा भएको उल्लेखनीय प्रगति‍ले करोडौँ मानिसको जीवन

बचाएको छ, औसत आयु बढाएको छ तथा जटिल रोगहरूको प्रभावकारी उपचार सम्भव बनाएको छ ।

त्यसैले आधुनिक चिकित्सा विज्ञानको योगदान निर्विवाद छ तर उपचार क्षमतामा निरन्तर सुधार भइरहेका बेला पनि गैरसङ्क्रामक रोग, मानसिक स्वास्थ्य समस्या तथा अस्वस्थ जीवनशैलीसँग सम्बन्धित चुनौतीहरू तीव्र रूपमा बढिरहेका छन् । यसले स्पष्ट रूपमा देखाउँछ कि दीर्घकालीन स्वास्थ्य सुनिश्चित गर्न उपचारसँगै रोकथाम र स्वास्थ्य प्रवर्द्धनलाई समान प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनका अनुसार सन् २०२१ मा विश्वभर गैरसङ्क्रामक रोगका कारण करिब चार करोड ३० लाख मानिसको मृत्यु भएको थियो, जुन कुल मृत्युको करिब ७५ प्रतिशत हो । नेपालमा पनि कुल मृत्युको करिब ७१ प्रतिशत थिने रोगका कारण हुने गरेको छ । असन्तुलित आहार, शारीरिक निष्क्रियता, सुर्ती तथा मदिराको हानिकारक प्रयोग, वायु प्रदूषण, दीर्घकालीन तनाव तथा अस्वस्थ जीवनशैली यस्ता रोगका प्रमुख जोखिम कारक हुन् । यी तथ्याङ्कहरूले सार्वजनिक स्वास्थ्य प्रणालीलाई उपचारमुखी मात्र नभई रोकथाममुखी बनाउनुपर्ने आवश्यकता स्पष्ट रूपमा औल्याउँछन् ।

मानसिक स्वास्थ्यको अवस्था भन्न गम्भीर बन्दै गएको छ । नेपाल प्रहरीका अनुसार आर्थिक वर्ष २०२४/२५ मा छ हजार ८६६ जनाले आत्महत्या गरेका थिए अर्थात् औसतमा प्रत्येक दिन १८ देखि २० जनाले आफ्नो जीवन गुमाएका थिए । उदासी, चिन्ता, सामाजिक एक्लोपन, डिजिटल निर्भरता, बेरोजगारी, आर्थिक दबाव तथा पारिवारिक विखण्डनले मानसिक स्वास्थ्यका चुनौतीलाई थप जटिल बनाइरहेका छन् ।

विशेषगरी बालबालिका र युवामा बढ्दो स्क्रन समय तथा डिजिटल निर्भरताले शारीरिक गतिविधि, सामाजिक सम्बन्ध र मानसिक सन्तुलनमा प्रतिकूल प्रभाव पारिरहेको छ । त्यसैले मानसिक स्वास्थ्यसँगै डिजिटल सन्तुलनलाई पनि आरोग्यमुखी जीवनशैलीको अभिन्न अङ्गका रूपमा समेटिनुपर्दछ ।

वैदेशिक रोजगारीमा रहेका नेपाली श्रमिकहरूको अवस्था पनि उतिकै संवेदनशील छ । श्रमशोषण, मानसिक तनाव, स्वास्थ्य सेवामा सीमित पहुँच, कार्यस्थल दुर्घटना, पारिवारिक दूरी तथा स्वदेश फर्किँएपछि पुनःस्थापनाका चुनौतीहरूले उनीहरूको शारीरिक, मानसिक तथा सामाजिक आरोग्यमा प्रतिकूल प्रभाव पारिरहेका छन् । त्यसैले आरोग्यको अवधारणाले देशभित्रका नागरिक मात्र होइन, विदेशमा रहेका नेपाली श्रमिक तथा उनीहरूको परिवारको समग्र कल्याणलाई पनि समान प्राथमिकतामा समेट्नुपर्दछ ।

यी सबै यथार्थहरूले स्वास्थ्यलाई केवल उपचार प्रणालीका रूपमा हेर्ने परम्परागत दृष्टिकोण परिवर्तन गर्नुपर्ने आवश्यकता औल्याएका छन् । स्वास्थ्य व्यक्ति, परिवार, शिक्षा, पोषण, मानसिक सन्तुलन, सामाजिक सम्बन्ध, कार्यस्थल, वातावरण तथा जीवनशैलीसँग अभिन्न रूपमा

जोडिएको समग्र विकासको आधार हो । त्यसैले स्वस्थ समाज निर्माणका लागि केवल स्वास्थ्य मन्त्रालयको प्रयास पर्याप्त हुँदैन । शिक्षा, कृषि, श्रम, युवा तथा खेलकुद, सञ्चार, स्थानीय सरकार, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज, धार्मिक तथा सामुदायिक संस्था तथा प्रत्येक नागरिकको सक्रिय सहभागिता आवश्यक पर्दछ । सबै पक्षको संयुक्त प्रयासबाट मात्र आरोग्यमुखी समाज निर्माण सम्भव हुन्छ । यही कारण सार्वजनिक स्वास्थ्यलाई आज बहुक्षेत्रीय, बहुपक्षीय तथा साभ्ना राष्ट्रिय दायित्वका रूपमा परिभाषित गरिएको छ ।

नेपालका सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तन पनि सार्वजनिक स्वास्थ्यको उदीयमान चुनौती बनेको छ । बढ्दो तापक्रम, वायु प्रदूषण, बाढी, पहिरो तथा अन्य जलवायुजन्य विपद्‍ले शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्यमा प्रत्यक्ष असर पुऱ्याइरहेका छन् । त्यसैले आरोग्यमुखी जीवनशैली, स्वस्थ वातावरण तथा जलवायु अनुकूल विकासलाई परस्पर पूरक नीतिका रूपमा अघि बढाउन आवश्यक छ । विश्वव्यापी रूपमा पनि आरोग्यमुखी सोच तीव्र रूपमा विस्तार भइरहेको छ । ग्लोबल वेलेनेस इन्स्टिच्युटका अनुसार सन् २०२३ मा विश्वको वेलेनेस अर्थतन्त्र करिब ६.३ ट्रिलियन अमेरिकी डलर पुगेको थियो र आगामी केही वर्षमा करिब नौ ट्रिलियन अमेरिकी डलरसम्म पुग्ने अनुमान गरिएको छ । यसले विश्व समुदाय उपचारभन्दा अघि स्वस्थ जीवनशैली, पोषण, योग, ध्यान, मानसिक सन्तुलन तथा तनाव व्यवस्थापनतर्फ उन्मुख भइरहेको स्पष्ट देखाउँछ । नेपालले पनि यस परिवर्तनलाई सार्वजनिक स्वास्थ्य नीति, मानव पुँजी विकास तथा दिगो आर्थिक रूपान्तरणसँग जोड्न सक्नुपर्दछ ।

नेपाल प्राकृतिक, सांस्कृतिक तथा आध्यात्मिक दृष्टिले आरोग्यमुखी विकासका लागि विशिष्ट सम्भावना बोकेको राष्ट्र हो । हिमालय, जैविक विविधता, स्थानीय खाद्य प्रणाली, औषधीय जडीबुटी, योग, ध्यान, आयुर्वेद, बौद्ध तथा वैदिक दर्शन, लुम्बिनी, पशुपतिनाथ, जनकपुर, मुक्तिनाथ तथा अन्य आध्यात्मिक केन्द्रहरूले नेपाललाई विश्वस्तरीय आरोग्य तथा आध्यात्मिक पर्यटनको गन्तव्यका रूपमा विकास गर्ने बलियो आधार प्रदान गर्दछन् । साथै, नेपाली समाजका परम्परागत खानपान, पैदल हिँड्ने संस्कृति, सामुदायिक सहकार्य तथा प्रकृतिसँगको निकट सम्बन्ध आफैँमा आरोग्यमुखी जीवनशैलीका महत्वपूर्ण आधार हुन् । यिनलाई वैज्ञानिक अनुसन्धान, गुणस्तरीय सेवा तथा अन्तरराष्ट्रिय मापदण्डसँग जोड्न सकियो भने सार्वजनिक स्वास्थ्य प्रवर्द्धनसँगै रोजगारी, स्थानीय अर्थतन्त्र तथा हरित विकासमा महत्वपूर्ण योगदान पुग्न सक्दछ ।

आरोग्य भनेको रोगको अनुपस्थिति मात्र होइन । यो शरीर, मन, भावना, परिवार, सामाजिक सम्बन्ध, कार्यसंस्कृति, वातावरण तथा जीवनशैलीबीचको सन्तुलित अवस्था हो । त्यसैले आरोग्य आधुनिक चिकित्साको विकल्प होइन; बरु आधुनिक चिकित्सा, सार्वजनिक स्वास्थ्य, मानसिक स्वास्थ्य तथा स्वस्थ जीवनशैलीलाई एकीकृत गर्ने समग्र दृष्टिकोण हो । उपचारले

रोग व्यवस्थापन गर्दछ र जीवन बचाउँछ भने आरोग्यमुखी जीवनशैलीले रोगको जोखिम घटाउँछ, जीवनको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्दछ तथा दीर्घकालीन स्वास्थ्य सुनिश्चित गर्दछ । भविष्यको प्रभावकारी स्वास्थ्य प्रणाली उपचार र रोकथाम दुवैलाई समान महत्व दिने सन्तुलित अवधारणामा आधारित हुनुपर्दछ ।

नेपालको संविधानले प्रत्येक नागरिकलाई स्वास्थ्यसम्बन्धी मौलिक हक सुनिश्चित गरेको छ । यस संवैधानिक प्रतिबद्धतालाई व्यवहारमा रूपान्तरण गर्न उपचार सेवाको विस्तारसँगै स्वास्थ्य प्रवर्द्धन र रोगको रोकथामलाई पनि समान प्राथमिकतामा राख्न आवश्यक छ । यही दृष्टिकोणलाई विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनले स्वास्थ्य प्रवर्द्धन तथा सबै नीतिमा स्वास्थ्यको अवधारणामार्फत जोड दिएको छ । यसको सार के हो भने स्वास्थ्य मन्त्रालयले मात्र होइन, शिक्षा, कृषि, वातावरण, खाद्य प्रणाली, सहरी विकास, यातायात, श्रम, सञ्चार, खेलकुद, पर्यटन तथा स्थानीय सरकारले पनि आफ्ना नीति र कार्यक्रममार्फत नागरिकको आरोग्य प्रवर्द्धन गर्ने साभ्ना दायित्व वहन गर्नुपर्दछ भन्ने हो । नेपालमा यही बहुक्षेत्रीय दृष्टिकोणलाई व्यवहारमा उतार्न सक्तियो भने स्वस्थ, सक्षम, प्रतिस्पर्धी तथा समृद्ध समाज निर्माणको बलियो आधार तयार हुनेछ ।

विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनले स्वस्थ बुढ्यौलीलाई सार्वजनिक स्वास्थ्यको प्रमुख प्राथमिकतामध्ये एकका रूपमा जोड दिएको छ । नेपाल पनि क्रमशः वृद्धजनको सङ्ख्या बढ्दै गएको समाजतर्फ उन्मुख भइरहेका कारण स्वस्थ बुढ्यौलीलाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य नीतिको अभिन्न अङ्ग बनाउनु आवश्यक छ । नियमित शारीरिक गतिविधि, सन्तुलित पोषण, मानसिक सक्रियता र सामाजिक सहभागिताले वृद्धावस्थामा पनि स्वस्थ, सक्रिय र सम्मानजनक जीवन सुनिश्चित गर्न महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउँछन् ।

परिवार; आरोग्यमुखी समाजको पहिलो विद्यालय हो । स्वस्थ आहार, नियमित व्यायाम, पर्याप्त निद्रा, डिजिटल उपकरणको सन्तुलित प्रयोग, पारिवारिक संवाद, भावनात्मक सहयोग तथा अनुशासित जीवनशैलीको संस्कार परिवारबाटै विकास हुन्छ । सञ्चारमाध्यम, शैक्षिक संस्था, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सङ्गठन, नागरिक समाज र निजी क्षेत्रले पनि वैज्ञानिक प्रमाणमा आधारित स्वास्थ्य साक्षरता अभिवृद्धि गर्दै स्वस्थ जीवनशैलीलाई सामाजिक आन्दोलनका रूपमा स्थापित गर्न सक्दछन् । विशेषगरी सामाजिक सञ्जालको बढ्दो प्रभावका बीच गलत सूचना तथा छव्यवैज्ञानिक स्वास्थ्य दाबीबाट नागरिकलाई जोगाउनु आजको महत्वपूर्ण दायित्व हो ।

आरोग्य जीवन राष्ट्रिय अभियान २०२७ लाई संयुक्त राष्ट्रसङ्घका दिगो विकास लक्ष्य, नेपालको सार्वभौमिक स्वास्थ्य पहुँच, मानव पुँजी विकास, सामाजिक समावेशिता, जलवायु अनुकूल विकास तथा दिगो आर्थिक समृद्धिसँग एकीकृत गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । स्वस्थ जनशक्ति कुनै पनि राष्ट्रको सबैभन्दा महत्वपूर्ण उत्पादनशील

► **बाँकी ३ पेजमा**

महत्वपूर्ण टेलिफोन नम्बर

एम्बुलेन्स	
एम्बुलेन्स (नेपाल रेडक्रस)	: ०८३-५२०३१०
एम्बुलेन्स (वीरेन्द्रमार्ग सहकारी)	: ९८४८०२०८६५
एम्बुलेन्स (भू.पू. सैनिक कल्याणकारी समिति)	: ९८२२४११५८६
शव वाहन	: ०८३-५२४२३३६/९८५८०४३३००
जिल्ला प्रहरी कार्यालय	: १००, ०८३-५२०२२२
जिल्ला ट्राफिक कार्यालय	: ०८३-५२५४९६
विद्युत फ़्यूज सेवा	: ०८३-५२०२६७/५२०२६५
महिला तथा बाल हेल्पलाइन	: १०९८
विमान स्थल	
सुर्खेत	: ०८३-५२१९४५/५२५२१९
जुम्ला	: ०८७-५२०११०
मुगु ताल्चा :	
हुम्ला	: ०८७-६८००८०
डोल्पा	: ०८७-५५१०१९
चौजहारी (पश्चिम रुकुम)	: ०८८-४०१०४८
नेपालगन्ज	: ०८१-५६५२०५
दम्कल	
वीरेन्द्रनगर न.पा. :	: १०१
भेरीगंगा न.पा.	: ०८३-५४०११०, ९८५८०५१०५७
नारायण न.पा.	: ०८९-४१०२०१
अस्पताल	
दैलेख जिल्ला अस्पताल	: ०८९-४१०११७
प्रदेश अस्पताल सुर्खेत	: ०८३-५२३२००
सुर्खेत हस्पिटल प्रा.लि.	: ०८३-५२५४१७
माया नर्सिङ होम प्रा.लि.	: ०८३-५२१४३०, ५३५४३०
एम्बुलेन्स (माया नर्सिङ होम)	: ०८३-५२१४३०
एम्बुलेन्स (देउती नर्सिङ होम)	: ०८३-५२०५८२
एम्बुलेन्स (स्वास्थ्यकर्मी संघ)	: ९८४८३५६६६६
एम्बुलेन्स (नेपाल अर्बुद रोग निवारण संस्था)	: ९८६८११६०५२
जाजरकोट अस्पताल	: ०८९-४३०१२०
जिल्ला अस्पताल डोल्पा	: ०८७-५५०१११
जिल्ला अस्पताल मुगु	: ०८७-४६०१६२

आजको राशिफल

नयाँ जिम्मेवारी प्राप्त हुने समय छ । सामाजिक काममा रुचि बढ्नेछ । रोकिएको कामले पनि निकास पाउनेछ । आम्दानीका स्रोत बढ्नेछन् ।

प्रतीक्षित नतिजा कमजोर देखिनाले केही काम दोहोर्‍याउनुपर्छ । स्वास्थ्य कमजोर रहनाले औषधि-उपचारमा खर्च बढ्नेछ ।

विभिन्न अवसरले पढ्‍याउनेछन् भने कामको सन्दर्भमा विशिष्ट व्यक्तिहरूसँग मित्रता बढ्न सक्छ । मिहिनेतले नाम, दाम र इनाम दिलाउनेछ ।

स्वास्थ्य सबल बन्नुका साथै काममा उत्साह जामेछ । पुरुषार्थ देखाएर समाजमा स्थापित बन्न सकिनेछ । चुनौती पछ्याएर काम बनाउन सकिनेछ ।

श्रम परे पनि तारिफयोग्य काम गर्दै धैरेको उपकार गर्न सकिनेछ । बुद्धिको उपयोगले लक्ष्य प्राप्त हुनेछ । आम्दानीका स्रोत बढ्नेछन् ।

आवश्यक पर्दा सहयोगीहरूले राम्रो साथ दिनेछन् । रोकिएका काम बन्ने र नयाँ काम सुरु गर्ने समय छ । उद्योग र व्यापारमा विशेष फाइदा हुनेछ ।

चुनौतीभित्र अवसर खोज्ने समय छ । नतिजा कमजोर देखिनाले काम दोहोर्‍याउनुपर्ने हुनसक्छ । पहिलेका कमजोरी बाहिर आउनाले प्रतिष्ठामा समस्या पर्न सक्छ ।

मिहिनेतको प्रतिफल प्राप्त हुनेछ । चिताएको काममा सोचेजस्तै सफलता मिल्नेछ । दाजुभाइमा आत्मीयता बढ्नेछ भने प्रेम र मित्रताको बन्धनसमेत कसिनेछ ।

अध्ययनमा प्रगति हुनेछ भने ज्ञानलाई निखार्ने अवसर प्राप्त हुनेछ । सुखद समाचारले उत्साह जगाउनेछ । आम्दानीका स्रोत बढ्नेछन् ।

आकांक्षिक खर्चले अर्थ अभाव देखापर्न सक्छ । अवसरका लागि केही दौडधुप गर्नुपर्छ । फाइदाका लागि केही वस्तु त्यागनुपर्नेछ ।

मिहिनेतको राम्रो परिणाम प्राप्त हुनेछ । तारिफयोग्य काम सम्पादन गर्दै मनय धन आर्जन गर्न सकिनेछ । प्रतीक्षित नतिजाले उत्साह जगाउनेछ ।

पुराना कामको चर्चा हुनेछ भने नयाँ अवसर पनि प्राप्त हुनेछ । विशेष भेटघाटले उत्साह जगाउनेछ । आफ्नो क्षेत्रमा प्रभुत्व जमाउन सकिनेछ ।

कर्मचारीलाई सवारीसाधन किन्न सरकारले सहूलियतपूर्ण ऋण दिने

■ युग संवाददाता

काठमाडौं, २५ असार ।

सरकारले आफ्ना कर्मचारीलाई सवारीसाधन खरिद गर्न सहूलियतपूर्ण ऋण दिने भएको छ ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयले 'सरकारी कर्मचारीका लागि सवारीसाधन व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्देशिका २०८३' को मस्यौदा तयार पारेको छ ।

मस्यौदा अनुसार उपसचिवभन्दा माथिल्लो तहका कर्मचारीलाई चार पात्रे गाडी खरीद गर्न र त्यसभन्दा तल्लो तहका कर्मचारीलाई दुई पात्रे सवारी किन्न ऋण दिने उल्लेख छ ।

प्रस्ताव अनुसार मुख्यसचिव, सचिव र १२औं तहका कर्मचारीलाई अधिकतम ६० लाख रुपैयाँसम्म ऋण शतप्रतिशत ब्याज अनुदानमा दिइने छ ।

सहसचिव वा ११औं तहका कर्मचारीलाई ५० लाख रुपैयाँसम्म ऋण शतप्रतिशत ब्याज अनुदानमा दिने प्रस्ताव मस्यौदामा छ । उपसचिव वा नवौं र १०औं तहका कर्मचारीलाई ४० लाखसम्म ऋण

दिन सकिने व्यवस्था प्रस्ताव गरिएको छ । शाखा अधिकृत वा ६, ७ र ८औं तहका कर्मचारीलाई दुई पात्रे सवारीसाधन किन्न ४ लाख रुपैयाँसम्म शतप्रतिशत ब्याज अनुदानमा ऋण दिने मस्यौदामा उल्लेख छ ।

राजपत्रअनाङ्कित वा सहायक स्तरका कर्मचारीलाई दुई पात्रे सवारी किन्न २ लाख रुपैयाँसम्म ऋण अनुदान शतप्रतिशत ब्याज अनुदानमा दिने प्रस्ताव गरिएको छ ।

मस्यौदामा अग्रिम भुक्तानी

रकम र मासिक किस्ताको

साँवा अंश कर्मचारी आफैले

बेहोर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । कुनै

कर्मचारीले तोकिएभन्दा माथि मूल्यको

सवारीसाधन खरिद गरे नेपाल

सरकारले तोकिको सीमामा मात्र रहेर

ब्याज अनुदान दिनेसमेत मस्यौदामा उल्लेख छ ।

अधिकतम सीमामा उल्लेख भएको रकमको २० प्रतिशतसम्म अग्रिम भुक्तानी गरेपछि बाँकी हुन आउने ८० प्रतिशत ऋण रकमको ब्याजमात्र सरकारले सम्बन्धित वित्तीय संस्थालाई निश्चित समयमा तिर्दै जाने मस्यौदामा उल्लेख छ ।

ब्याज अनुदानमा ऋण वित्तीय संस्थासँगको समन्वयमा २० वर्षका लागि उपलब्ध गराइने भएको छ । सवारीसाधन सम्बन्धित कर्मचारीकै नाममा दर्ता हुनेछ । त्यस्ता सवारीसाधनलाई सरकारी सम्पति नमानिने समेत प्रस्ताव गरिएको छ । कर्मचारी नेपालभरि जहाँ सरुवा भए पनि निजले सोही सवारीसाधन प्रयोग गर्नुपर्ने भएको छ ।

कर्णालीमा निःशुल्क मृगौला प्रत्यारोपण

■ युग संवाददाता

सुर्खेत, २५ असार ।

कर्णाली प्रदेश अस्पतालले निःशुल्क मृगौला प्रत्यारोपण सेवा सुरु गरेको छ । हालै सुर्खेत र कञ्चनपुरका एक-एक जनाको निःशुल्क मृगौला प्रत्यारोपण गरिएको अस्पतालले जनाएको छ । प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा निःशुल्क मृगौला प्रत्यारोपण गरिएको जनरल सर्जन डा. विकास खड्काले जानकारी दिए ।

डा. खड्काले हालै शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रबाट एक वर्षे सर्जरी फेलोसिप कोर्ष पूरा गरेर आएपछि यो वर्ष पहिलोपटक मृगौला प्रत्यारोपण गरिएको हो । मृगौला प्रत्यारोपणका लागि सामान्यतया सातदेखि आठ लाख रुपैयाँ खर्च हुन्छ । असार २३ गते मृगौला प्रत्यारोपण गरिएका दुबै जनाको निःशुल्क गरिएको डा. खड्काले जानकारी दिए ।

‘मृगौला प्रत्यारोपणका लागि संघीय सरकारले विरामीका लागि चार लाख रुपैयाँ उपलब्ध गराउँछ,’ जनरल सर्जन डा. खड्काले भने, ‘प्रदेश सरकारले प्रति विरामी तीन

लाख रुपैयाँ उपलब्ध गराएपछि पूर्णतया निःशुल्क अप्रेसन गरिएको हो ।’ केही अपुग रकम अस्पतालले आन्तरिक स्रोतबाट व्यहोरेको थियो । कर्णाली प्रदेश अस्पतालमा पहिलोपटक २०७९ माघ २१ गते एक जनाको मृगौला प्रत्यारोपण गरिएको थियो । त्यसयता हालसम्म नौ जनाको मृगौला प्रत्यारोपण गरिएको अस्पतालले जनाएको छ । सुरुसुरुमा मृगौला प्रत्यारोपणका लागि शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रबाट ३० जनाको चिकित्सकसहितको टीम आउँथ्यो । अहिले प्रदेश अस्पतालमै कार्यरत चिकित्सक र नर्सहरूले राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रबाट तालिम लिएपछि काठमाडौँबाट आउने जनशक्ति घटेको छ ।

‘प्रदेश अस्पतालमा कार्यरत जनशक्तिले मृगौला प्रत्यारोपण सम्बन्धी कोर्ष गरिरहनु भएको छ, केहीले उक्त कोर्ष सम्पन्न गरिसक्नुभयो,’ अस्पताल निर्देशक डा. गणेश थापाले भने, ‘अहिले शहीद धर्मभक्त राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रबाट सात जनाको टीम मात्रै आएको थियो, बाँकी जनशक्ति हाम्रो आन्तरिक हो ।’ अस्पताल निर्देशक डा. थापाका

अनुसार राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रका विशेषज्ञ चिकित्सक डा. दिपेश श्रेष्ठ, डा. शोभित थापा, डा. रुवसनाथ योगी, डा. सोजन अधिकारी, डा. विक्रम डंगोल, नर्सिङ कर्मचारी सविथा नागा, सोनिया गिरी, प्रत्यारोपण कोर्डिनेटर तारा साधका साथै अस्पताल निर्देशक डा. थापा, विशेषज्ञ चिकित्सक डा. खड्कासहितको संयुक्त टीमले मृगौला प्रत्यारोपण गरेको थियो ।

‘मृगौला प्रत्यारोपणका लागि ४० जना स्टाफ आवश्यक पर्छ,’ उनले भने, ‘आठ जनाबाहेक बाँकी प्रदेश अस्पतालकै जनशक्ति प्रयोग गरेर यो पटक मृगौला प्रत्यारोपण गर्न सफल भएका छौं ।’ प्रदेश अस्पतालमा कार्यरत जनरल फिजिसियन डा. राजकमल मानन्धरले एक वर्षे फेलोसिप कोर्ष गरिरहेका छन् । प्रदेश अस्पतालमा कार्यरत चिकित्सक, नर्स तथा प्राविधिकहरूलाई क्षमता बृद्धि गरी जनशक्तिमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि केन्द्रमा थप तालिममा पठाउने कार्यलाई निरन्तरता दिनेछौं,’ अस्पताल निर्देशक डा. थापाले भने, ‘कर्णाली प्रदेश अस्पताललाई

मृगौला प्रत्यारोपणको केन्द्र बनाउने गरेर हामीले काम गरिरहेका छौं ।’

असार २३ गते मृगौला प्रत्यारोपण गरिएका सुर्खेतको वीरेन्द्रनगर-१ का शिवराज गुड्डेल र कञ्चनपुरको बेलौरी-५ का अजय चौधरी अस्पतालबाट डिस्चार्ज भइसकेका छन् । गुड्डेललाई छोरीले मृगौला लिएकी थिइन् भने चौधरीलाई आमाको मृगौला दान गरेकी थिइन् ।

४९ वर्षीय गुड्डेलको सुगरका कारणले मृगौला फेल भएको थियो । भारतमा गएर पनि उपचार गरेका उनलाई सन्चो भएपछि एक वर्षदेखि उनी प्रदेश अस्पतालमा डायलिसिस गरिरहेका थिए । यस्तै कञ्चनपुरका ३० वर्षीय चौधरीको प्रेसरका कारणले मृगौला फेल भएको थियो । प्रदेश अस्पतालले मृगौला दिने ब्याक्ति को दूरविन प्राविधिबाट निकालेर टान्सप्लान्ट गरेको थियो । कर्णाली प्रदेश अस्पतालमा सातामा ६० जनाले नियमित डायलाइसिस गरिरहेका छन् । विशेषज्ञ चिकित्सक डा. खड्काका अनुसार डायलाइसिस भन्दा टान्सप्लान्ट गर्दा धेरै राम्रो हुन्छ ।

पहिरोमा परेर दुई जनाको मृत्यु

■ युग संवाददाता

कालीकोट, २५ असार ।

कालीकोटमा पहिरोमा परिएर दुई जनाको मृत्यु भएको छ । जिल्लाको सान्नीत्रिवेणी गाउँपालिका-६ का प्रिखोलामा पहिरो जाँदा पुरिएर दुई जनाको मृत्यु भएको हो । सोमबार दिउँसो १:३० बजे पानी घड्मा पिठो पिस्न गएका बेला पहिरो जाँदा पुरिएर सान्नीत्रिवेणी-६ धौमीगाउँका ४६ वर्षीया मन्दिर साउद र ७६ वर्षीया लालबहादुर साउदको घटनास्थलमै मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

पिठो पिस्न गएका बेला घड्मा बसिरहेको अवस्थामा माथिबाट आएको पहिरोले पुरिएका दुई जनालाई उद्धार गरिएका दुवैको मृत्यु भइसकेको जिल्ला प्रहरी कार्यालयका प्रहरी प्रमुख हिमबहादुर खत्रीले जानकारी दिए । ‘घटनाका सम्बन्धमा स्थल थप अनुसन्धान गर्न आफूसहितको टोली त्यसतर्फ जाँदैछौं,’ उनले भने, ‘घटनास्थल पुगेपछि विस्तृत जानकारी प्राप्त हुनेछ ।’

बत्ती अवरुद्ध हुने समस्या

समाधान गर्न कर्णालीमा ‘यान्त्रिक क्रेन’ पठाइने

■ युग संवाददाता

काठमाडौं, २५ असार ।

सरकारले कर्णालीमा विद्युत् अवरुद्ध हुने समस्या समाधानका लागि ‘यान्त्रिक क्रेन’ पठाउने भएको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री विराजभक्त श्रेष्ठको पहलमा कर्णालीमा विद्युत् आपूर्तिमा भइरहेको अवरोधलाई समाधान गर्न ‘यान्त्रिक क्रेन’ पठाउने निर्णय गरेको हो ।

कर्णाली प्रदेशमा लाइन ट्रिपिङका कारण पटक-पटक विद्युत् अवरुद्ध हुने समस्या र मर्मत कार्यका लागि आवश्यक

यान्त्रिक क्रेन पठाउने निर्णय भएको मन्त्रालयले जनाएको छ । मन्त्री श्रेष्ठ दुई साताअघि तीन प्रदेशका पाँच जिल्लाको स्थलगत

अनुगमनमा जाँदा सुर्खेतलगायत कर्णाली प्रदेशमा लाइन ट्रिपिङका कारण पटक-पटक विद्युत् अवरुद्ध हुने समस्या र मर्मत कार्यका लागि

आवश्यक यान्त्रिक क्रेनको अभावबारे जानकारी प्राप्त भएको थियो ।

उक्त विषयमा नेपाल विद्युत् प्राधिकरण कर्णाली प्रदेश प्रमुखले मन्त्री श्रेष्ठको ध्यानाकर्षण गराएको थियो । काठमाडौं फर्केलगत्तै मन्त्री श्रेष्ठले विद्युत् अवरुद्ध समाधानका लागि आवश्यक परेको ‘यान्त्रिक क्रेन’ पठाउन नियामक निकायसँग समन्वय गरेका गरेका थिए ।

“कर्णाली प्रदेशभित्रको विद्युत् समस्यालाई सम्बोधन गर्न गरिएको समन्वयले अब सार्थकता पाउँदछ,

आवश्यक प्रक्रिया र सर्भिसिङ पूरा भएपछि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको खरिपाटीस्थित टान्सफर्मर वर्कशपमा रहेको यान्त्रिक क्रेन कर्णाली प्रदेशलाई उपलब्ध गराउने निर्णय भएको छ”, मन्त्री श्रेष्ठले भने ।

उक्त निर्णयसँगै सेवा अवरुद्ध हुँदा अन्य प्रदेशबाट उपकरण ल्याउनुपर्ने बाध्यता कम भई विद्युत् मर्मत तथा सेवा प्रवाह थप छिटो, सहज र प्रभावकारी हुने मन्त्री श्रेष्ठको भनाई छ । सार्वजनिक सेवाका व्यवहारिक समस्या समाधान गर्ने प्रयास निरन्तर जारी रहेको मन्त्री श्रेष्ठले बताए ।

सामेल एगिकल्चर प्रा.लि.

वीरेन्द्रनगर-१२, एरपोटको पश्चिम पट्टि, सुर्खेत

हामी कहाँ विभिन्न किसिमका प्लाष्टिक ठनेल, नेचुरल भेजिटेबल, सेमी हाईटेक, हाईटेक तथा नर्सरीका सामग्रीहरू, कृषि औजार, अर्गानिक मल, कृषिका विविध सेवा परामर्श, ठनेल निर्माणका लागि हामीलाई सम्पर्क गर्नुहोस् ।

budhakarna287@gmail.com

थप जानकारीका लागि :
९८५८०७१९०२

९० दिनमै अंग्रेजी भाषा बोल्न र लेख्न ग्यारेन्टीका साथै कम्प्युटर

हाम्रा विशेषताहरू

- अंग्रेजी भाषा सिकेपछि अंग्रेजी विषयमा 99% मद्दत गर्ने, कक्षा ६ देखि डिग्री (Degree) सम्मको अंग्रेजी ट्युशन लिन नपर्ने साथै Grammar मा पूर्णरूपमा सहयोग गर्ने र सम्पूर्ण Free Writing मा सहयोग गर्ने ।
- विद्यार्थीको क्षमताको आधारमा कक्षा सञ्चालन हुने, पहिलो दिन मात्र नेपाली बोल्न पाइने दोस्रो दिनबाट अंग्रेजी बोल्न सिकाइने र साधारण बोल्न र लेख्न ८ दिनमै सकिने ।
- प्रत्येक दिन २ जनाको बीचमा १ घण्टा लेख्ने र १ घण्टा बोल्ने व्यवस्था गरिने ।
- हप्तामा १ पटक परिक्षा हुने र 90 दिनसम्म विद्यार्थी असफल भएमा निःशुल्क सिकाइने ।
- Audio and Video class and Projector को व्यवस्था भएको साथै विदेशीसँग कुराकानीको व्यवस्था मिलाइने ।
- Basic, Advance and Diploma पास भइसकेपछि Boarding School, INGO, NGO र अन्य अफिस मा जागिर पाउन सजिलो ।
- अंग्रेजी भाषा सिकेपछि मेजर अंग्रेजी (Major English) र विज्ञान विषयलाई सहयोग गर्ने ।
- अंग्रेजी भाषा सिकाउने शिक्षक २०६१ सालबाट पढाएको अनुभव प्राप्त साथै आफ्नै किताबबाट सिकाइने र सी.सी. क्यामराबाट निगरानी गरिने ।
- साथै कम्प्युटरका सबै कक्षाहरू बत्ती नभएको बेला पनि सञ्चालन भइरहेका छन् ।

इन्टरनेशनल इंग्लिश लैब्ररिज एण्ड कम्प्युटर इन्स्टिट्यूट

लक्ष्मीहल अगाडि वीरेन्द्रनगर-६, सुर्खेत । मो. नं ९८४८०७६८५६ (डी.बी. राना)

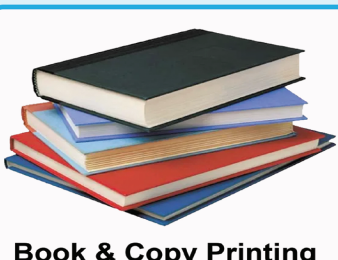
RARA

पश्चिम नेपालकै सबै भन्दा ठूलो २८x४० साईजको मेसिनबाट छपाई

Printing Pvt.Ltd.

रारा प्रिन्टीङ्ग प्रा.लि.

Kohalpur-11, NTV Road, Banke (कोहलपुर न.पा.-११, NTV रोड, बाँके)

Book & Copy Printing

Packaging Box Printing

Wedding Card Printing

Stamp

Fiber Bag Printing

हाम्रो यहाँ छपाई सम्बन्धी सम्पूर्ण काम गरिन्छ ।

सम्पर्क नं.
९८५८०६०६१५/९८५१४००८२३/९८५१३२९३८